శిక్షాస్మృతి

టి.వి. రత్నావళి

గంట తొమ్మిదిన్నర అయింది. ఉమెన్స్ కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ శ్రీమతి ఇందిరాదేవిగారి కారు కాలేజీ సందులోకి మళ్ళింది. వీధంతా రెండు వైపులా కాలేజీ అమ్మాయిలు ... సీతాకోక చిలుకల్లా ముస్తాబయి పుస్తకాల్ని హస్తభూషణంగా ధరించి వొయ్యారంగా నడిచివెడుతున్నారు. వాళ్ళ వెనకాలే కాలేజీ కుర్రాళ్ళు సైకిళ్ళమీద, కాలినడకతో జట్లు జట్లుగా వాళ్ళని ఫాలో అవుతున్నారు బాడీగార్డ్స్‌లా ముందూ వెనకాలానూ. మొగపిల్లల కాలేజీకి వెళ్ళడానికి రోడ్డుకి తిన్నగానే వెళ్ళిపోవాలి...కానీ అలా వెళ్ళిపోవడంలో అందమేముంది?...ఆడపిల్లల్ని కాలేజీ గేటుదాకా సాగనంపి మరీ వెడతారు. హుషారుగా...ఈలలు వేసుకుంటూ...ఆ వయస్సు, ఆ జీవితం మళ్ళీరాదు గదా!...ఆ రోడ్డంతా ఒక పూలతోట ... ఆ తోటలో గులాబీల మీద తుమ్మెద ఝుంకారాలు చేస్తూన్న...గండు తుమ్మెదల్లా ... బయలుదేరుతుంది దండు...చూడడానికయితే కళ్ళ వేడుకగానే ఉందిగానీ...ఇంటిదీపం కదా అని ముద్దుపెట్టుకుంటే మూతి కాలుతుందన్నట్లుంది. అనుభవానిక అగాధమే! యవ్వనం తీరే అంతేనేమో మరి! ఇందిరాదేవిగారి ఆలోచనలు పూర్తికాకుండానే ఆమె కారు అర నిముషంలో వాళ్ళందరినీ దూసుకుంటూ కాలేజీ గేటులోకి తిన్నగా వెళ్ళిపోయింది. ఆ కారు వెనకాలే సైకిళ్ళు పరుగెట్టాయి. అమ్మాయిలు కూడా గలగలమంటూ గేటులోకి దూరిపోయారు ఎవరిమటుకు వాళ్ళు తోకలు ముడుచుకుని.

ఆ ఊళ్ళో వుమెన్స్ కాలేజీకి మంచిపేరుంది. లేడీ లెక్చరర్సంతా ఫస్టుక్లాసు వాళ్ళేగానీ... తక్కువ వాళ్ళకి అక్కడ స్థానమే లేదు! రిజల్ట్సు కూడా సెంట్ పెర్సెంటు రావాల్సిందే!... పైగా చాలమందికి ఫస్టుక్లాసులు, సెకండుక్లాసులూను. అరనరిగానయినా ప్యాసవుతారేగానీ ఫైల్యూర్సుకి తావే లేదక్కడ! దీని కంతటికి బాధ్యురాలు ప్రిన్సిపాలు ఇందిరాదేవిగారే!... ఆవిడ విద్య విషయంలోమాత్రం చాలా స్ట్రిక్టుగానే ఉంటుంది. ఆ కాలేజీని స్థాపించింది... అంత అభివృద్ధిలోనికి తీసుకుని వచ్చింది ఆవిడేనాయే!... ఆ కాలేజీతో పాటే ఆవిడికికూడా చాలా గౌరవముంది. చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలనుంచీ వచ్చి చదువుకునే ఆడపిల్లలకి హాస్టలుకూడా నడుపుతూంది. చుట్టూ పెద్ద అందమయిన తోట - మధ్యన కాలేజీ బిల్డింగు ... దానినిండా ఆడపిల్లలు తిరుగుతూవుంటే చూడటానికి కన్నులపండువులాగుంటుంది. ఆవిడకాలేజీ కాంపౌండులో కనిపిస్తేచాలు ... కుక్కిన పేనుల్లా క్లాసుల్లోకిదూరుతారుపిల్లలు. ఆవిడఒక్కసారి సింహగర్జన చేసిందంటేచాలు...పారిపోతారు పిల్లలందరూ క్లాసుల్లోకి ... తోక ముడుచుకొని జంతువులు గుహల్లోకి దూరినట్టుగా ...ఆవిడ ఫైనల్ క్లాసులకి ఇంగ్లీషు తనే చెబుతుంది. ఆవిడ క్లాసుకి వెళ్ళి పాఠం చెబుతూంటే ... అంతా ముగ్ధులయిపోయి వింటారు నాగస్వరానికి పాముల్లా. ఆవిడ పైకి ఎంత గంభీరంగా కనిపించినా .... పాఠం చెప్పేటప్పుడు మాత్రం తన్ను తాను మరిచిపోయి ... పిల్లల్ని నవ్విస్తూ, కవ్విస్తూ, సంతోషంతో, ఆనందంగా

ఉంటుంది. ప్రపంచాన్ని మరిచి పోయి పరిశీలన జేస్తుంది. ఆవిడ ఆంగ్లభాషా పాండిత్యానికి ఆంగ్లేయులు ముగ్ధులవుతూ ఉంటారు. అమెరికాలో ఆవిడ రిసెర్చి చేసి వ్రాసిన ఆంగ్ల సాహిత్య గ్రంథానికి ఎవార్డుకూడా ఇచ్చిందా యూనివర్శిటీ! కాలేజీ లెక్చరర్స్‌తో చనువుగా ఉంటూనే హద్దులో ఉంచుకుంది. ఎవరికీ ఏ విధమైన లోటు పాట్లూ రాకుండా అందరినీ తృప్తిపరుస్తుంది. అందరిలోని అంతర్గత శక్తుల్ని గ్రహించి, వారిచేత ఆయా పనులు నిర్వర్తించేలా చేస్తుంది. మనోవాక్కాయ కర్మలా..తన జీవితాన్నంతా ఆ కాలేజీకి అంకితం చేసేసి సేవచేస్తూ ఉంటుంది. ఉదయం తొమ్మిదిన్నర కొచ్చిందంటే రాత్రి దాగా చీకటి పడ్డాక. ఒక్కొక్కప్పుడు ఎనిమిదిగంటలదాకా ఉండి మరీ వెడుతుంది.

మనిషి చాలా రిజర్వుడుగానూ, డిగ్నిఫైడుగానూ ఉంటుంది. మనిషి కూడా నిండయిన విగ్రహం! ఆ తెల్లని శరీరచ్ఛాయ ఆవిడచుట్టూకూడా ప్రకాశిస్తున్నట్లేఉంటుంది. తనఅందానికి తగ్గట్టుగా..కొంచెం తక్కువగా నయాపైసా అంత బొట్టు వుంటుంది. చక్కటి కంచి, ధర్మవరం, అరణి లాంటి పట్టుచీర కట్టుకుని, తెల్లటి మల్లెమొగ్గలాంటి బొకెట్టు తొడుక్కుని చాలా హుందాగా ఉంటుంది. ఒక చేతికి నాలుగు బంగారుగాజులు రెండవచేతికి రిస్టువాచి. బంగారు గొలుసుతో తన చేతివేలుకి... ముత్యపు ఉంగరమూ...మెళ్ళో ఎప్పుడూ మెరుస్తూన్నట్లే ఉండే రెండుపేటల గొలుసు - చక్కగా దువ్వుకుని వేసుకున్న ఆ ముడి...ఒకవైపునుంచి చూస్తే అందరూకూడా ఇందిరాగాంధీ అని భ్రమ పడక మానరు.

అందరూ గంట కొట్టగానే క్లాసుల్లోకి వెళ్ళిపోయారు. ఒక్కసారి పర్యవేక్షించి వచ్చి తన రూములో కూర్చుంది. అందమైన ఆ కళ్ళకి అలంకారంగా కళ్ళజోడు తీసి తగిల్చి బల్లమీద తన కోసం ఎదురుచూస్తున్న టపాలోకి తలదూర్చింది. ఒక్కొక్కటే చదువుతూంది.

"అరే! శాంత లీవుని మళ్ళీ పొడిగించిందే!!" అని ఆశ్చర్యపోతూ వెంటనే కాలింగు బటన్ నొక్కింది. గంట మ్రోగీమోగగానే ప్యూను హనుమంతయ్య వచ్చి నిలబడ్డాడు ఆవిడముందు చేతులు కట్టుకుని. "చూడు మన క్లర్కు శార్వాణిని పిల్చుకురా వెళ్ళి!" అంది ఆవిడ అతన్ని తలెత్తి చూడకుండానే.

హనుమంతయ్య ఆవిడ నోట్లోంచి మాట వచ్చి రాగానే పరుగెట్టాడు. అక్కడినుంచి భుజాలెగరేసుకుంటూను. శాంతా, శార్వాణీ ఇద్దరూ ... గత సంవత్సరమే ఆ కాలేజీలోనే బి.యస్.సీ. బి.యేలు ప్యాసైయ్యారు. వాళ్ళ ఆర్థికబాధ చూడలేక తనే శార్వాణికి క్లర్కు పోస్టునూ, శాంతికి తాత్కాలికంగా డెమాన్‌స్ట్రేటరుగా పి. యు. సీ వాళ్ళకి ఉద్యోగా లిచ్చింది. వాళ్ళ వాళ్ళు కాళ్ళాయేళ్ళాపడి, కడుపు కాళ్ళాపట్టుకుంటేను.శాంత చదువులో శార్వాణికన్నా చురుకైన పిల్లేగానీ అతి తెలివితేటలకిపోయి అగాధంలోకి దిగుతూంటుంది. చదువుకుంటున్నప్పుడూ అంతే...ఉచితంగా హాస్టల్లో సహాయం చేస్తుంటే ఎప్పుడూ ఏదో వంకబెట్టి సెలవు పెట్టేస్తూనేఉండేది. ఉద్యోగంలో చేరినప్పటినుంచీ...ఒకటే సెలవులామే! రోజులల్లాపోయి, వారాలల్లాపోయి, ఆఖరికి నెలల్లోకి దిగింది వ్యవహారం!...తాటిచెట్టు ఎక్కేవాడిని ఎందాక ఎగదోస్తాము? ఇప్పుడు నాలుగు నెలలు సెలవులెవరిస్తారు? విసుక్కుంది. "గుడ్ మార్నింగ్ మేడమ్, పిలిచారా?" అంటూ ప్రవేశించింది శార్వాణి, మరో ఫైలు చేత్తో పట్టుకొచ్చి విష్ చేస్తూను.

"ఏమిటి? ఈ శాంత లీవు నాలుగునెలలు పొడిగించింది? ఏమిటి సుస్తీ? ఊళ్ళోఉందా? అది గంది తలపట్టుకుని.

"......" శార్వాణి ఏమీమాట్లాడలేక పోయింది. తలవంచుకుని అలాగే నిలబడింది మౌనంగా.

"ఆ అమ్మాయిసంగతి నాకేమీ నచ్చలేదు. చదువుకునేటప్పుడుకూడా బోలెడన్ని ఆబ్సెంట్సు వచ్చేవనుకుంటాను?...ఒకయేడు హాజర్లుబాగో లేవని చదువుకూడా డిస్కంటిన్యూ చేసిందనుకుంటాను — ఆ మధ్యనే మేరేజి ప్రపోజల్స్ కూడా జరిగినట్లున్నాయి" ... అడిగిందావిడ.

"ఆమధ్యన వెంకటస్వామినాయుడు గారబ్బాయితో పెళ్ళనే అనుకున్నారండి!నాలుగ్గేళ్ళనుంచీ వీళ్ళిద్దరికీ పరిచయముందండీ! కానీ వాళ్ళింట్లో క్రిస్టియన్ ఫామిలీలో అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకుంటే ససేమిరా పడ్డనివ్వ్వనారుటండీ!...... దాంతో ఆ అబ్బాయి ఎవరికీ చెప్పకుండా ఎక్కడికో పారిపోయాడటండీ! ... కొంతమంది తలిదండ్రులే దాచేసి అలా అంటున్నారని అనుకుంటున్నారండి! ఈమధ్యన శాంత వొంట్లోకూడా ఏమీ బాగుండటం లేదటండి మేడమ్!..."

"ఆ! ఏముందీ?... పిచ్చేమో ముందరే తొందరపడి ఉంటారు!"

దానిని అంగీకరించడానికి భయపడింది శార్వాణి. తల వంచుకొని కుడికాలి బొటనవ్రేలు నేలమీదికిరాస్తూ నిలబడింది. పెన్ను నోట్లో పెట్టుకొని మేడమ్‌కేసి ఆదోలా చూస్తూ, జాలి, బాధ మిళితం చేస్తూను.

"శాంత ఎప్పుడు జాయిన్ అయింది? ... ఇప్పటిదాకా ఎన్నాళ్ళు సెలవు పెట్టింది?...చూడు!" ...అన్నారావిడ శార్వాణితో. ఇంక శాంత విషయంలో తను చేయగలిగిందేమీ లేదన్నట్లు.

"జూలై ఫస్టుని జాయిన్ అయిందండీ!... ఆ నెలంతా వచ్చింది, ఆగస్టులో ఒకసారి వారం, ఒకసారి పదిరోజులు పెట్టిందండి సెలవు. సెప్టెంబరులో పదిహేను రోజులు పెట్టింది. అక్టోబరులో సెలవుల తర్వాత వచ్చిందండి. అంతే!..."

"ఇంకిప్పుడు నవంబరు, డిసెంబరు, జనవరి, ఫిబ్రవరి, పబ్లిక్ పరీక్షల ముందర!...సెలవులివ్వడానికి వీల్లేదు. అయినా తనకోసమని... యమ్.యస్.సీ. ఫస్టుక్లాసు అమ్మాయిని డెమాన్‌స్ట్రేటరుగా ఉంచేదాన్ని, ఆవిడకి లెక్చరర్‌పోస్టు యిచ్చి...తన కావిడపోస్టు యిచ్చాను. ఎవరినీకాదని తనకిచ్చాను. లెక్చరర్ పోస్టుకోసం ఎంతోమంది తిరుగుతుంటే కాదని. లీవు శాంక్షను చెయ్యడానికి వీల్లేదు. వెంటనేవచ్చి జాయిన్ అవమను. లేకపోతే రిజైను యిచ్చెయ్యమని వెంటనే టైపుచేసితీసుకురా! మనుష్యులని జాలితలిస్తే లాభంలేదు...చూడు! మనకి వచ్చిన అప్లికేషన్సులో హైయ్యెస్టు క్వాలిఫికేషను ఎవరిదుందో?...

"మేడమ్! రమణిగారు ... యం. యస్. సీ. ఫస్టుక్లాసు. ఆవిడ మీరు లేనప్పుడు రెండు మూడు సార్లు వచ్చివెళ్ళారు. నే నిప్పుడిలా వస్తూంటే విజిటర్స్ రూములోకి వెడుతున్నారావిడ.

"అసలావిడ అప్లికేషను పెట్టిందా?"

"ఇదిగోనండి!" అని తన చేతిలోని ఫైలు ఆవిడముందు టేబిల్‌మీద పెట్టింది శార్వాణి

"అయితే నువ్వు వెళ్ళి శాంతకి ఆ మెమో టైపుచేసి పెట్టుకురా! ఈపూట పోస్టులో పంపేద్దాం! చూడూ...ఆ వచ్చిన రమణిగార్ని పదేహేనిమిషాల్లో కనిపించమను!... రేపువుదయం శాంత వచ్చేసిందంటే తేలిపోతుందిగా! మాట్లాడదాం! బహుశా శాంత తిరిగి రావడానికి అవకాశముండదు."

"ఆవిడ ముందు మీతో మాట్లాడతానంటే వెళ్ళరట."

"అయితే పంపించు చూద్దాం!" అందావిడ ఆలోచిస్తూ. శార్వాణి వెళ్ళిపోయింది అక్కడనుంచి ఆజ్ఞని పాటిస్తూ.

శ్రీమతి ఇందిరాదేవిగారు ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది శాంతని గురించి. యవ్వనం ఒక పొంగులాంటిది. ఆ పొంగులో ఒక్కొక్కప్పుడు ఎంత తెలివైనవాళ్ళయినా తప్పులో కాలువెయ్యకమానరు.ఒకసారి కాలుజారితే చాలు ఆ మచ్చ జీవితాంతమే కాకుండా జన్మజన్మలకీ చెరగదు. ఎంత పశ్చాత్తాపపడ్డా చేసిన పనికి శిక్ష అనుభవించక తప్పదు. చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకుంటే ఎంత ప్రయోజనముంటుందో అంతే ఉంటుంది పశ్చాత్తాపానికీను! ముల్లువిరిగి అరిటాకుమీదపడ్డా.... ఆకుకేనష్టం! ఆకు వచ్చి ముల్లు మీద పడ్డా ఆకుకే నష్టం. స్త్రీ జీవితం కూడా అంతే! నైతికపతనానికి స్త్రీ జీవితం బలి అయిపోతుంది. ఆలోచిస్తూనే శార్వాణి తనముందు పెట్టిన అప్లికేషను తీసి చూసింది.

పేరు రమణి. ఎంత రమణీయంగా ఉంది అనుకుందావిడ. తండ్రిపేరుమీదకి వెళ్ళాయి ఆవిడ కళ్ళు! ...

"విద్యాసాగర్" అరే! ఎవరీ విద్యాసాగర్? గతుక్కుమంది ఆ పేరు చదువుతూనే తను!...

ఐ. ఏ. యస్!... అయితే అతనే ... తను ఊహించినతనే? అతను. ఆ అక్షరాలు నిప్పుకణాల్లా తన కళ్ళని కాల్చేస్తున్నాయి. ఆ అగ్నికణాల్లోంచి మంటలు శరీరమంతా వ్యాపించాయి. ఆపాదమస్తకమూ. అక్యుపేషన్... కలెక్టర్... అబ్బ! సాగరు ఎంతవాడయ్యాడు... అతనికి ఒక కూతురు. ఆ కూతురు యింత గొప్పదయిందన్న మాట! ... అదృష్టం! సాగర్ అదృష్టవంతుడు. తనే దురదృష్టవంతురాలు అబ్బ! ... సాగర్ ... తన సాగరేనా? ఆమె శరీరమంతా ఆ వయసులో కూడా అతని పేరు వినగానే తన్మయమై పోయిందావిడ. కళ్ళు మూసుకుని కుర్చీవెనక్కి జార్లబడి ఇరవై సంవత్సరాల గతంలోకి వెళ్ళిపోయింది ఒక్కసారి. తన కాలేజీ విద్యార్థిదశ అంతా ఒక్కసారి కళ్ళముందు తిరి

గింది సినిమా రీలులా!

నేటికి యిరవై సంవత్సరాల క్రితం మాట! తను కాలేజీలో యస్. యస్. సి. చదువుతుంటూన్న రోజులవి. ఆ రోజుల్లోనే తమ ఊరి జమీందారుగారి అబ్బాయి సాగరుకూడా అక్కడే యం. ఎ. చదువుతూ ఉండేవారు. తన తండ్రికి ప్రాణస్నేహితుడి కొడుకు కావడంచేతనూ ఆ జమీందారుగారి ప్రోత్సాహం వల్లే తనుకూడా అక్కడ చేరగలిగింది. తనతండ్రి పేరుమోసిన ప్లీడరు. ఒకటి ధనవంతుడు. తను, తన అక్క యిద్దరేకావటం కావడంతో పెద్దగా చదివించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో అక్కకి యం. బి. బి. యస్. చెప్పించారు. తను యం. ఏ. ప్యాసై అమెరికాలో రిసెర్చి చేసే రోజుల్లోనే అక్క ఆత్మహత్య చేసుకుందని తెలిసింది. తను ఎంతో బాధపడింది. హిందూదేశం వచ్చాకగానీ తనకి తెలియలేదు అక్క చావుకి కారణం. నాన్నే చెప్పారు. అక్క ఎవరో సుస్మిమ అతన్ని లవ్ చేసిందని, తను మరొకరినితో పెళ్ళి నిశ్చయం చేశారని...ఏదో మింగిచచ్చిపోయిందని తెలిసింది.

నాన్నగారికి తనని సాగర్‌కి యివ్వాలన్న ఉద్దేశ్యం గట్టిగానే ఉంది. అందుకే అతనితో అక్కడికి పంపడానికి నిశ్చయించిన కారణం కూడాను. అతనే తనని లేడీస్ హాస్టల్లో కూడా చేర్పించాడు. ప్రతి ఆదివారమూ ... తన క్షేమం కనుక్కుంటూ ... సాయంత్రం పిక్చర్‌కో...నది ఒడ్డుకో తీసికుని వెడుతూండేవాడు. కావలసిన వస్తువు తెచ్చిపెట్టేవాడు.

సాగర్ .... పొడవైన మనిషి. ఎత్తయిన మనిషి. ఆకర్షణీయమయిన విగ్రహం! అతన్ని అంధుడంటే అసలు అక్కడ ఎవరూ నమ్మేవారు కారు. అజానుబాహువు. మంచి రంగు. నవ్వు మొహం. నిజానికి మొగవాళ్ళలో అంత అందమైనవాళ్ళని చూడలేదు. ఆ ఊళ్ళో ఉన్నప్పుడు అతను తనకు బాగానే తెలుసు. కాని వాళ్ళ వెళ్ళాక బాగా పరిచయమైంది అతనితో. ఆ పరిచయం కొన్నాళ్ళకి స్నేహంగాను ... ఆ స్నేహమే మరి కొన్నాళ్ళకి ప్రేమగాను పరిణమించింది. సాగరు ఏ ఆదివారమయినా రాకపోతే తన మనసు తహ తహలాడిపోయేది! ఆ రాత్రి ఉపవసించేది. పన్నెండు లంఘణాలు చేసినంత నీరసపడేది మర్నాటికి?

"అబ్బ! సాగర్..రోజూ ఆదివారాలే అయితే ఎంత బాగుంటుంది?" అనేది తను అతనురాగానే... చేటంత మొహంతో.

"అప్పుడు ఆనందానికి విలువేఉండదు ఇందిరాదేవీ! చీకటి తర్వాత వచ్చే వెన్నెల చాలా ప్రకాశంగా ఉంటుంది. పున్నమ చంద్రుని కోసం నెల రోజులు చకోరాలు విరహాగ్నితో దగ్ధమైపోతూ తపస్సు చేస్తాయి. విరహం తర్వాతవచ్చే ప్రేమకే విలువ యెక్కువ. ఆ అమృతఘడియల్లో, మధుర క్షణాల్లో ఆవిలువలు ద్విగుణీకృతానందాన్నిస్తాయి. అప్పుడు అవి తమని అతనికి సమర్పించేసుకుంటాయి.

"ఒకప్పుడు మేఘావృతమయిన చంద్రుని దర్శనమేలేక ఆ విరహాగ్నిలో కృంగి, కృశించి.. వాడి వడిగ జీవితాంతం చేసుకోవడం కూడా... అవీ అనుభూతి కలుగుతుందా?" అంతే ఆ పుష్పానికి కావలసిందంతేనుంది? తన ప్రియునికోసం ఆత్మార్పణం చెయ్యడంలోనే ఆనందముందేమో ఎవరు చెప్పగలరు?... అన్నాడు హాస్యంగా ఆమె కళ్ళల్లోకిచూస్తూ.

"ఏమిటోయ్!... ప్రేమపాఠాలు నూరిపోస్తున్నట్లున్నావు!... ప్రేమించడం తెలియని నువ్వు కూడా! పాఠాలు నేర్పకేమే!" ... అని పకపకనవ్వడం ప్రారంభించాడు హాస్యంగా మోహనరావు అతని భుజంమీద చేయివేసి. ఇందిరకేసి చూస్తూ.

ఇందిర అతని చేష్టల్ని, మాటల్ని వింటూ తెల్లబోయి చూస్తూంది మోహనరావుకేసే.

"వీడు ఉత్త పిరికివాడు. మిస్ ఇందిరాదేవీ! చిన్నప్పటినుండి అంతే! ఎంతసేపు భావుకలోకంలోనేగానీ... నోరు విప్పలేడు. వీడో పెద్ద హీరో అనుకుంటున్నావేమో!" అన్నాడు ఇందిరతో గొప్పగా, ముక్కులోంచి, నోట్లోంచి సిగరెట్టుపొగ గుప్పుమని వదులుతూ ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతూను.

"పోనిలేవోయ్! ఇందిర నన్ను హీరోనని అనుకోకపోయినా... నిన్నుమాత్రం తప్పకుండా విలన్ అనుకుంటుందిలే!..." అన్నాడు సాగర్ అతనిమీద దెబ్బకొట్టాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే!

ఆ సిగరెట్టుపొగ గొంతుకలోకి వెళ్ళి దగ్గింది ఇందిర ఖంగు ఖంగు మంటూను.

"నాయనా!...మన మల్ని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసేస్తున్నావు!" నీ సిగరెట్టు తాగడం కాదుగని! అన్నాడు కాస్త మొహం చిట్లించుకుని సాగర్.

"పొగ త్రాగనివాడు దున్నపోతయి పుట్టున్." అన్నాడు గిరీశం తెలుసా! ఈ పొగ... 'ధూమ సంహారం' చేస్తుందోయ్! డీలో ఉన్న మజా నీకేం తెలుసు! అటువంటి తెలియదిక్కు..." అని పకపకమని నవ్వడం మొదలెట్టాడు. అతను నవ్వితే చాలాసేపు నవ్వుతాడు. చాలాగట్టిగా నవ్వుతాడు. ఎంత దూరాన ఉన్నా అతని నవ్వుని ఇటే గుర్తుపట్టెయ్యవచ్చు...తెరలు తెరలుగా నవ్వాడు అందుకే అతను రాగానే సాగర్ యింక అక్కడుండడు ..ఇంక క్షణమించి రాగాన వుండడు లేచాడు సాగర్. సాగరుతోపాటే తనూ వచ్చేసింది. గానీ...అతని మాటలు తన చెవుల్లో మారు మ్రోగుతున్నాయి. ప్రేమించ రాదు. ప్రేమించడం చేతగాని నువ్వుకూడా!...నిజం నిజం...ప్రేమించడం చేతగాని పిరికివాడే సాగర్ అనిపించింది అప్పట్లో తనకి. మెరిసేవన్నీ బంగారమనే అనుకుంది. ఆ ధూమసందేశం, నిజంగానే తనకేదో... సందేశ మిచ్చినట్లయింది. ఎంత అంతరార్థంగా మాట్లాడతాడు. ఎంతవాళ్ళని ఇట్టే పరిచయం చేసేసుకుంటాడు. కాదు కాదు స్నేహం చేసేసుకుంటాడు. నిమ్మీ, పుష్ప, శాంతి అందరూ కూడా అతనంటే పడిఛస్తారు. తన గ్రూపు వాళ్ళందరూను తన గ్రూపుకూడా అదేగా!...తనని కాలోస్త్రబెట్టి రాత్రింబవళ్ళు నూరిపోసేవాడు. న్యాయానికి తనకి ఫస్టుక్లాసు రావడానికి కారణం అతనేనని ఒప్పుకోక తప్పదు. మంచి వక్త, విమర్శనాశక్తి చాలా యెక్కువ, తనకి మనిషిగా కావలసిన పరిజ్ఞానమంతా నేర్పింది అతనే. తనని మీటింగులకని, క్లబ్బులకనీ, సినిమాలకనీ తీసికెళ్ళి రంగుల రాట్నంలా త్రిప్పేసి ప్రపంచమంతా చూపించేవాడు. తనకక్కడున్న సంవత్సరంలోనూను. అంత చిన్న వయస్సులోనూ అతనికి అంత ప్రపంచ జ్ఞానమెలా వచ్చిందో తల్చుకుంటే తనకిప్పటికీ ఆశ్చర్యంగానే ఉంటుంది. తను అప్పుడే పుట్టినట్టుగా ప్రపంచంలో కళ్ళు విప్పింది. మొగ్గ విచ్చినట్టుగా. తను మోహన్‌తో చనువుగా ప్రారంభించాక సాగర్ ఎలాగూ రావడం తగ్గించేశాడు.

సాగర్‌ది చాలా గంభీరమైన హృదయం! అతని హృదయంలో అగ్నిపర్వతాలే ప్రజ్వలిస్తున్నాయో, హిమపర్వతాలే కరుడుగట్టుకు పోయాయో, ఎవ్వరూ గ్రహించలేరు. ఆమెమీద అతనికున్న ప్రేమ వాహిని అంతర్వాహినిగానే అంతర్గతంలోనే అణిగిపోయింది. అతను తన భవిష్యత్తుని గురించి

కన్న కలంప్న గంగలో కొట్టుకుపోతూన్నట్లనిపించింది. ఆ పరిస్థితుల్లో అతను ఏం చెయ్యగలడు ? ప్రేమ అనేది ఆంతరంగిక వ్యాపారం కానీ ఎంత వెలపెట్టి కొందామన్నా దొరికే వస్తువా కాదు. అన్నగోడలు కట్టడానికి అధికారమూ హక్కూ లేదు ! పైగా ఏదీ ఎవరిచేతా బలవంతంగా చేయించడం అంతకన్నా యిష్టం లేదతనికి !

సాగర్‌కు తెలుసు మోహను. ఎంత సౌందర్యవంతుడో, ఎంత విలాసవంతుడో, అంత మానసికంగా బలహీనుడని కూడా తెలుసు. అతని నైతిక ప్రవర్తన సంబంధించి కొన్నన్న సంగతులకూడా అతనికి అన్నిటికన్నా బాగా తెలుసు. అతనికి చాలామంది ఆడపిల్లలతో పరిచయముంది. ప్రతి అమ్మాయి అతనిచేత ఆకర్షింపబడి, అతని వలలో పడి దీపపు పురుగులాగ తమ జీవితాన్ని నాశనం చేసుకుంటున్నారు. అందమైన ఏ ఆడపిల్లా అతని బారినుండి తప్పించుకోదు. అతనొక సుడిగుండం ! ఇప్పటికి చాలామంది ఆడపిల్లలు అతనికి తమ కన్యాత్వాన్ని అప్పగించి శీలాన్ని శిథిలం చేసుకున్నారు.

అక్కడికీ సాగరు ఉండబట్టలేక హెచ్చరించాడతన్ని స్త్రీ జీవితాలతో చెలగాట మాడవద్దని.

"అఘ్రాణితం పుష్పాలు దేవతారాధనకి అనర్హం !" అని. నవనవోన్మేషంతో వికసించిన పుష్పంలోనే మధువును గ్రోలుతుండగాని తుమ్మెద ...వాడిపోయిన పూలమీద వాలదేం ?... అంతేనోయ్ ! ప్రపంచం తీరే అంత ! జీవితాన్ని అనుభవించడం కూడా చాతకాదు నీకు ! నీ ఖర్మ అంతే ఫో !..." అని వెటకారంగా నవ్వేసి వెళ్ళిపోయేవాడు జల్సాగా మోహన్, సాగరుని ఒక వాజమ్మ క్రింద కట్టేసి.

తనుకూడా మోహనుని మోహవలయంలో చిక్కుకుంది. తననికూడా ఆ చిక్కులోనుంచి చిక్కువిడదియ్యాలని ఒకరోజు సావకాశంగా కూర్చోబెట్టుకుని బోధించడం ప్రారంభించాడు మోహను లేనిసమయంలో. కానీ, అవేవీ తనబుఱ్ఱకెక్కలేదు బుకాయించేసింది. "అనవసరం మిధ్యారోపణ చెయ్యకు సాగరు ! నీ కెందుకింత ఈర్ష్య అతనంటేను ! నీకింత సంకుచిత స్వభావముందని నేను కలలో కూడా అనుకోలేదు. మా యిద్దరిదీ ఒకే గ్రూపు కాబట్టి కలిసి చదువుకుంటున్నాం ! ... నీకంతచూడ్డం కష్టంగా ఉంటే చూడ్డం మానెయ్యి ! ... రావడం కూడా మానెయ్యొచ్చు !" అంది మాంచి కైపులో ఉంది అప్పుడు.

అనాడు అలా ఇందిరని నైతికపతనంకాకుండా రక్షించాలని వచ్చి... అవమానింపబడ్డాడు సాగరు యిద్దరి చేతను. అంతే ఆనాడే లెంపలు వాయించుకుని మనస్సుకి బుద్ధిచెప్పుకుని వెళ్ళడం మానేశాడు. ఆ యిద్దరిలో ఓ ఒక్కరూ .... ఇద్దరూ... జంటగా కనిపించినా పలకరిస్తేనే తప్ప మాట్లాడడం కూడా మానేశాడు. తను వారిని హెచ్చరించినప్పటినుంచీ తన కళ్ళముందే మరీ విచ్చలవిడిగా తిరగడం ప్రారంభించారు, మమ్మల్నేం చెయ్యగలవు అన్నట్లుగా. ఆఖరికి కాలేజీలు, క్లాసులు కూడా ఎగ్గొట్టి రాత్రిం బవళ్ళు ప్రపంచాన్నే మరిచిపోయి గదిలోనుంచీ బయటికి రావడమే మానేశారు. తమరి ప్రేమ తొందరలోనే ఫలించింది. అలా మూడునెలలు గడిచేసరికి తనకి మైకం విడిపోయినట్లయింది. కళ్లు విప్పింది. తన తొందరపాటుకి మనిషి నిలువునా వొణికిపోయింది. మోహన్ ప్రతిబింబం తన గర్భంలో ఉన్నదని తెలియగానే భంగారుపడింది. గబగబా అతని దగ్గరికి పరుగెట్టింది వెంటనే. అర్ధరాత్రనన్నా ఆలోచించదు. హఠాత్తుగా వచ్చిన ఇందిరని చూసి అతనుకూడా ఆ క్షణంలో ఆశ్చర్యపోయాడు.

"మోహన్ !... మనం త్వరగా పెళ్ళి చేసేసుకోవాలి !" అని అతని గుండెలమీదపడి ఏడవడం మొదలెట్టింది.

"అరే ఏడుస్తావెందుకు ? ఏం కొంప మునిగిపోయింది ? పెళ్ళి చేసుకోవలసిన అవసరమేమొచ్చింది ? తనని గుండెలమీదనుంచి తీసేసి లేచి కూర్చుని.

"మన ప్రేమకి... సాక్షిగా !..."

"మన ప్రేమకి పెళ్ళిసాక్ష్యా ?...పెళ్ళి చేసుకుంటే ప్రేమ ఉన్నట్లు ... లేకపోతే లేనట్లూనా ?... అసలు ప్రేమకీ, పెళ్ళికి సంబంధమేమిటి? అన్నాడు వెటకారంగా.

"పెళ్ళి చేసుకుంటేనేగానీ శాస్త్రాలు మన దాంపత్య జీవితాన్ని సాగనియ్యవు ! ప్రపంచం మనల్ని దంపతులుగా అంగీకరించదు. పెళ్ళి సంఘానికి సాక్షి !" అంది తను.

"మన మనస్సాక్షి ఉంటే చాలదు మనకి?... ఈ సంఘాలూ ఈ శాస్త్రాలూ... సానుభూతి చూపిస్తాయనా ? నీకు ! ప్రేమ మానసిక వ్యాపారం... పెళ్ళి బాహ్య సంబంధమూనూ. మన ప్రేమకి మనస్సాక్షి ఉంటేచాలు. నాకీ సంఘాలూ, శాస్త్రాల తోటి పనిలేదు. నీకీప్రపంచము అక్కర లేదు.

"మనకి పుట్టబోయే బిడ్డ భవిష్యత్తు ఏమయిపోతుందో ఒక్కసారి ఆలోచించండి !"

"ఓహోహోహో:...అది అసలు రంగు బయటపడింది. అందుకన్నమాట ... అమాంతం అంత ప్రేమ నా మీద వచ్చిపడింది! ఏం సాగరు చేసుకోనన్నాదేమిటి నా దగ్గరకు వచ్చావు ?" అన్నాడు పౌరుషం రావాలనే...

తనకి వొళ్లు మండిపోతూనే ఉంది. కానీ ఏమి చెయ్యగలదు ? ఆ పరిస్థితిలో ఏమయినా కార్యసాధన చెయ్యాలంటే తను తొందరపడకూడదని తమాయించుకుంది.

"మోహన్ !...ఎందుకలా నన్ను బాధపెడతావు నన్ను పెళ్ళిచేసుకోవలసిన అవసరం అతనికేముంది? ఆనందాన్ని మనం అనుభవించాం !... దీనికి మనమే బాధ్యులం !"

"అతను ముందు అనుభవించాడు. నేను తరువాత అనుభవించాను అంతేతేడా ? నాకున్నబాధ్యత అతనికి మాత్రం ఎందుకులేదు? ఆ పాపం నాకంట గడదామని చూస్తున్నావా ?"

"సాగరు అలాంటివాడుకాదు మోహన్? అనవసరంగా అతనిమీద నేరారోపణ చెయ్యకు! అతను దేవత ! నేను అతన్ని తెలుసుకోలేక ఈ విషవలయంలో చిక్కుకున్నాను!...నన్ను అన్యాయం చెయ్యడం నీకు ధర్మంకాదు!" అని రెండుకాళ్ళు గట్టిగా పట్టుకుని తన కన్నీటితో అతని పాదప్రక్షాళనం చేసింది కానీ అతని హృదయం కరగలేదు కొంచెంకూడా.

"వెళ్ళు ! ఆ దేవతదగ్గరకే వెళ్ళి అతని కాళ్ళు పట్టుకో ! ప్రేమంతా అసలు అతనిమీదే ఉంది నీకు ! ఏం ? ముందెరుగవు ? కళ్ళు మూసుకుపోయాయా ? తప్పంతా నీ దగ్గర పెట్టుకుని నేనేదో అన్యాయం చేసేనానని ఆ అపవాదు నా నెత్తిన వేస్తావేం ? ఆ మాటకొస్తే నీలాంటివాళ్ళని ఎంత మంది భార్యల్ని నేను చేసుకోగలను ?" ముందు సాగర్ని మోసంచేసి నా దగ్గరకొచ్చావు ! ఇప్పుడు నన్ను మోసం చెయ్యాలనుకుంటున్నావు ! నీకేమిటి యిప్పుడు ! యింకోడి నెత్తిమీద చెయ్యి పెట్టగలవు. వెళ్ళు వెళ్ళు !" అంటూండగానే ఇంక తనకి ఉద్రేకం ఆగలేదు. పట్టుకున్న కాళ్ళు విడిచిపెట్టి లేచి ఛెళ్ళు ఛెళ్ళుమని రెండు చెంపలూ వాయించేసింది ! ఒళ్ళు తెలియని ఆవేశంతో. ఏం చేస్తున్నానోననికూడా ఆలోచించకుండా !

"హూ ! అందితే జుట్టు... అందకపోతేకాళ్ళు పట్టుకునే రకం !... ఛీ మూర్ఖురాలా ... అని" ఒక్క తాపు తన్నేసి అక్కడినుంచీ వెళ్ళిపోయాడు బయటికి మోహన్. ఓడిపోయింది తను. ఒక్కొక్కప్పుడు జంతువు వేటగాని వలలో స్వయంగానే వెళ్ళి చిక్కుకుంటూంటుంది. ఇది స్వయంకృతాపరాధం ! ఎవరిని నిందించీ లాభంలేదు. పరాభవాగ్నితో క్రుంగిపోయింది ఇందిర. కుళ్ళికుళ్ళి ఏడ్చింది. ఆనాడుకాదు. జీవితమంతాను చేతులుకాలాక ఆకులుపట్టుకుని ప్రయోజన మేమిటి ?

మనసు పరిపరివిధాల పరుగెట్టింది ? ఇంక ఏ మొహంపెట్టుకుని ప్రపంచాన్ని చూడగలదు తను ! గబగబా లేచి గంగవొడ్డుకి పరుగెత్తింది. వెనుకా ముందు చూడకుండా ! గంగలో దూకేసింది. "అమ్మా !... నీవు చేసిన అన్యాయానికి నన్ను కూడా బలిచేస్తున్నావా ?" అని గర్భశిశువు చెవుల్లో మారుమ్రోగుతున్నా... వినిపించుకోలేదు.

అప్పుడే తెల్లవారుజామున నాలుగైంది గంగ స్నానానికి వచ్చిన సాగర్ చేతుల్లోనే పడింది వచ్చి తను. ఒక్క మునుగుకూడా మునగకుండానే రెండు చేతులతోటి ఎత్తుకునివచ్చి ఒడ్డున కూర్చోబెట్టాడు సాగరు తనని !

"నన్ను చచ్చిపోనీకుండా ఎందుకు రక్షించావ్" ఒక్క అరుపు అరిచి రెండు చేతుల్లోనూ ముఖం పెట్టుకుని ఏడ్చింది ఇందిర.

అతను తిన్నగా తన రూముకి తీసుకుని వెళ్ళి కడుపులో పెట్టుకుని కాపాడాడు. అక్కడనుంచీ ఢిల్లీ తీసుకుని వెళ్ళి ఆస్పత్రిలో చేర్చాడు. అక్కడే ప్రసవించింది తను ఆడపిల్లని. అక్కడ ఆసుపత్రిలో తండ్రిగా తనపేరే వ్రాయించుకున్నాడు. సాగరు పొరపాటునకూడా తనని స్పృశించకుండానే తన పాపఫలానికి తండ్రి అయ్యాడు. తను. సాగరు... ఆ పిల్లని పెట్టుకుని ఢిల్లీలోనే సెటిల్

తూరుపు

ఉర్దూ : మఖ్దూం మొహియుద్దీన్

తెలుగు : గజ్జల మల్లారెడ్డి

మెంరకుతనం ముసికితనం
నియమలేని అజ్ఞానం
ఆకలికీ రోగాలకు
ఆటపట్టు ఇది తూరుపు !
బ్రతుకులోన క్రొత్తదనం
ప్రభవించని చపుటిపత్ర
దయ్యాలకు దేవుళ్ళకు
ధర్మానికి ఖర్మానికి
సకల సనాతన ఛాందస
సంప్రదాయముల బానిస
చావుకెదురు చూచుతున్న
శతాబ్దాల కుష్ఠురోగి
కాళ్ళూ చేతులు డుల్లిన
కబంధం ఇది తూరుపు
గుండెల్లో కొలిమి రగిలి
మండుతున్న క్షయవ్యాధి
అంత్యక్రియలకు నోచని
ఒక్క అనాథప్రేతం
పడమటి రాబందులకిది
పచ్చినెత్తు రోడుకూడు
ఒక నీరవ రుద్రభూమి
ఒక గమ్యంలేని ఆత్మ
భూతకాల వికృతభయద
భూత ప్రేతాల నెలవు
ఒక కరాళ కాళరాత్రి

ఒక్క పురాయుగ చిహ్నం
ఈ మృత్యు విహారలీల
ఇంకెంతో సేపుండదు
ఒక్క నవోజ్వల జగత్తు

ఉదయించే వేళయింది !
ఒక భవ్యసమాజసృష్టి
కావాహన జరుగురోంది !

మూలం : మఖ్దూం

అయిపోయారు. ఆ ఏడు చదువుపోయి తను కూడా ఢిల్లీలోనే కోర్సు పూర్తిచేసుకుని వచ్చేసింది యింటికి. అప్పటినుంచి ఐదారు సంవత్సరాలు కాలేజీలో లెక్చరరుగా చేసి ప్రిన్సిపాల్ అయిపోయింది. ఆ నాటి నుంచి యీ నాటి వరకూను సాగర్ కానీ తన పిల్లకానీ ఏమయిపోయారో తెలియదు తనకి. తను మాత్రం అవివాహితగానే ఉండి పోయింది జీవితాంతమూ ! ఒక్కసారి కళ్లు ప్రకాశించాయి.

"గుడ్ మార్నింగ్, మేడమ్ !"

మేడమ్ ఉలిక్కిపడింది. గత జీవిత విశేషాల నుంచీ మేల్కొంది. తన కంట్లో ఏదో నలక పడినట్లుగా కళ్ళజోడుతీసి రుమాలుతో తుడుచుకోవడం ప్రారంభించింది. వస్తూన్న దుఃఖాన్ని ఆపుకుంది ప్రయత్నిస్తూను.

'అరే ! ఎవరీ అమ్మాయి ?' ఆ అమ్మాయిని చూసి మరొక్కసారి ఉలిక్కి పడింది మేడమ్ ! ఆ అమ్మాయిని చూడగానే. అరే ! అచ్చుతనే. ఇరవై యేళ్ళ క్రింద ఇందిరే ! అలా రెప్ప వేయకుండా చూస్తూ ఉండిపోయింది తను ! తన పోత పోసిన విగ్రహాన్నే చూస్తూను.

"కూర్చోఅమ్మా !" అందామనే అనుకుంది. కానీ నోట్లోంచి మాట పెగిలి రావటం లేదు. చేత్తోనే కూర్చోమని సౌంజ్ఞ చేసింది. గుండె దడదడ కొట్టుకోవడం ప్రారంభించింది. శరీరమంతా ముచ్చెమటలూ పోసేస్తున్నాయి. ఏదో తెలియని బలహీనత ఆవహించింది. నోరు గట్టిగా పట్టేసినట్లయిపోతూంది ఎవరో. గుటకలు మింగుతూ కూర్చుంది.

ఈ ప్రవర్తన ఆ వచ్చిన అమ్మాయి రమణికి కూడా చాలావింతగా తోచినట్లుంది. ఎందుకో రమణి కూడాఒక్కసారి ఉలిక్కిపడింది ఆమెను చూడగానే. ఈవిడెవరు? ఎక్కడో బాగా తరుచుగా చూచిన మనిషి లాగే ఉంది. కాదు రోజూ చూస్తూన్న మనిషిలాగే ఉంది....ఎవరీవిడ ఆలోచనలతో యిద్దరూ మూగ భావాల్లో మునిగిపోయారు. వారిద్దరి మధ్య కాస్సేపు మౌనం రాజ్యం చేసింది.. ఇద్దరి హృదయాలు స్పందించుకుంటున్నాయి, మనస్సులు పరిచయాల్ని తవ్వుకుంటున్నాయి !

"మేడమ్ !... నా పోస్టును గురించి యేమాలోచించారు ?" ఆఖరికి వచ్చిన ఆ అమ్మాయి రమణి అడిగింది నోరు పెగల్చుకొని

"మే...డ...మ్ !... అబ్బా... ఆసలు వు

తన నెత్తిమీద పిడుగు పడ్డట్టయింది. అదే కొన్ని సంవత్సరాలనుంచీ, వేలకొద్ది విద్యార్థినుల తనను విడిపోతున్న ఆ పిచ్చి ఆ అమ్మాయి పిలుస్తూవుంటే పిడుగుపాటులా ఎందు కనిపించింది ... ఎందుకు పట్టు ... న్నటయింది. అశక్త తైరతో నొక్కినటయింది

"నీ... పే... రు... రమణి కదూ!..." అడిగిం దాపిని అప్లికేషన్ చూస్తూ.

"ఔనండి!" చాలా ముక్తసరిగా జవాబు ఇచ్చింది రమణి.

"మీ నాన్నగారు...?"

"కలెక్టర్!" ఈ ఊరు కొత్తగా ట్రాన్స్‌ఫర్ అయింది.

"పేరు! .."

"విద్యాసాగర్!"

"అరేతన విద్యాసాగరే! సాగర్! ఒక్క సారిగరాలు పట్టుతప్పిపోతున్నట్లని పించింది. ఇందిరాదేవికి.

"నీకింకా అన్నదమ్ములు ... అక్కచెల్లెళ్ళు ఉన్నారమ్మా !?

"లేరు. నా కెవ్వరూ లేరు. మా నాన్న తప్ప!

"మరి. మీ... అమ్మా!

"చచ్చిపోయిందట. నేను పుట్టగానే!..."

"ఆమాటలు తన హృదయానికి సమ్మెటపోటులా తగిలాయి!...నిజమే...నిజమే. తను భౌతికంగా బ్రతికే ఉన్నా...నైతికంగా ... చచ్చిపోయింది. ఆనాడే చచ్చిపోయింది. తన కూతురు పుట్టిననాడే.

"పాపం!...చచ్చిపోయిందా!"...అమాంతం ఇందిరాదేవి కన్నీ...వరించాయి!...

"ఏం? ఏమండీ! ... మా అమ్మ మీకు తెలుసా?...అడిగింది ఆశ్చర్యంగా రమణి.

"నేనేనమ్మా! మీ అమ్మని...నేనే!" అని బల్లమీద పడి వెక్కి వెక్కి ఏడవడం మొదలెట్టిం దావిడ.

"మీరా!...మీరా?...అమ్మా?...అమ్మా..."

"ఔనమ్మా! నువ్వే నా కూతురివి," తల పైకెత్తి ముద్దుపెట్టుకుంది. ఆ అమ్మాయి చేయిపట్టుకుంటూ.

"వొద్దు మేడమ్! వొద్దు!...నా తల్లి చచ్చి పోయింది.

చచ్చిపోయిన తల్లి కూతురినే నేను. అమ్మ అన్న పేరుకి కళంకం రాకూడదు!...ఇప్పుడు జ్ఞాపకం వస్తూంది. నాన్నగారి పడకగదిలో మంచం ఎదురుగా వ్రేలాడుతూన్న ఫోటోమీదేనవి. నిర్జీవమయినాల ఛాయా చిత్రాన్ని అమ్మగా యిన్నాళ్ళూ ఆరాధించగలిగాను!... నాకు తెలియని తల్లి చని పోయింది. తెలిసిన నాన్న నా తండ్రికాదు. ఆయన నాపుండు చూపెంచింది. కేవలం దయా, సానుభూతేనని... ప్రేమకాదని తెలుసుకున్నాను. నా అదృష్ట జీవితాన్నుంచి ఒక సత్యాన్ని గ్రహించాను. నేను ప్రేమానురాగాలుగల తల్లిదండ్రుల ప్రేమ పాత్రిక్కలో పెరగలేదు. ఆయన ఒక మహాత్ముడు! నా తల్లికోసం... నా కోసం! వివాహం చేసుకో కుండా తన జీవితాన్ని త్యాగం చేశారు!" అని బల్లమీద తలపెట్టుకుని వెక్కివెక్కి ఏడ్చింది రమణి.

ఇందిరాదేవి కుర్చీలోనుంచి గబగబా లేచి వచ్చింది. "ఔను!... నేను తప్పుచేశాను!...నేను చేసిన తప్పుకి ఆయన జీవితాన్నికూడా బలితీసుకున్నాను. అందుకే అన్ని ఐశ్వర్యాలూ, అవకాశాలూ ఉండీకూడా ఆఖరికి కన్నకూతురినికూడా... దూరంచేసుకుని కడుపుకోత అనుభవిస్తూ ఈ ఇరవై రెండు సంవత్సరాలనుంచీ తీరని శిక్షని అనుభవిస్తున్నాను!... పద యింటికి నీతో వచ్చి ఆయన కాళ్ళమీదపడి క్షమార్పణ కోరుకుంటాను అంది ఆ అమ్మాయిని వోదారుస్తూ.

రమణి ఉలిక్కిపడి లేచింది

"వొద్దు...వొద్దు .. నాతో అక్కడికి ఆయన దగ్గరకి రానేవద్దు! ఆయనకి సంవత్సరంన్నర నుంచి హృద్రోగం పట్టుకుంది. ఇప్పుడు గనక హఠాత్తుగా మీరు వచ్చినట్లయితే ఆయన గుండే ఆగిపోతుంది! ... ఆయన మనల్ని ఎప్పుడోనే క్షమించారు! ఆయన క్షమించక పోయినట్లయితే మీ నేరమైన నన్ను తన భవిష్యత్ జీవితాన్ని నాశనం చేసుకుని నన్ను కడుపులో పెట్టుకుని కాపాడి ఉండరు! నాకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి యింతదాన్ని చేశారు. ఇంక వివాహం చేద్దామనుకున్నారు...కానీ...నేను ప్రేమించిన వ్యక్తితో... చెయ్యడానికి వీలులేక పోయింది నాన్నగారి డైరీలో ఉంది...అతను...అతను నేను ప్రేమించినతను... నా స్వంత తండ్రి ... 'మోహన్‌రావుగారి ధార్యకు పుట్టిన పెద్దకొడుకు అమరేంద్ర ... రమణి అన్న. ఎలా చెయ్యను? ఈ విషయం రమణికి ఎలా చెప్పడం?' ... అని వ్రాసుకున్నారు. ఆ డైరీలో ముందు మీ ఫోటో తరువాత నాది... ఆ తరువాత మోహన్‌రావుగారి ఫోటోలు ... అతికించి ఉన్నాయి ... నా జన్మ వృత్తాంతమంతా అందులో ఉంది ... నాన్నగారు ... ఇంకెన్నాళ్ళు బ్రతకరు! డాక్టరుగారు చెప్పారు...అందుకే చని పోయే ముందు...సన్యసించాలని ఎల్లుండే రమణాశ్రమానికి వెళ్ళిపోతున్నారు. ఆయన ఆస్తినిగానీ. ఐశ్వర్యాన్నిగాని ఇంక నాకు అనుభవించాలని లేదు. అందుకే ఈ లెక్చరర్ పోస్టుకి అప్లికేషను పెట్టుకుని యిన్నిసార్లు ఈకాలేజీ చుట్టూ తిరిగాను!... ఇంకిప్పుడు నాకీ లెక్చరర్ పోస్టుకూడా అక్కరలేదు. నాన్నగారి పేర అనాధ శిశుశరణాలయం స్థాపించి నా జీవితాన్నికూడా వాళ్ళకోసమే త్యాగం చేస్తాను. మీరు నాకు చేసిన అన్యాయానికి నేను మిమ్మల్ని ఎన్నటికీ క్షమించలేను!..." అని ఆవిడ చేతిని విదిలించుకుని గిరుక్కున తిరిగి చూడకుండా చరచరా నడిచి వెళ్ళిపోయింది రమణి.

"ర . మ . ణీ!" ... ఒక్కసారి నోరు కదిలింది. వెళ్ళిపోతూన్న తన కూతురిని చూస్తూ స్థాణువులా నిలబడిపోయింది ఇందిరాదేవి. నడుం విరిగిపోయి నట్లనిపించింది. కుర్చీలో కూలబడి పోయింది. అరవై సంవత్సరాల ముదిపగ్గులా అయిపోయింది అక్షణంలోనే. ఆ కళ్ళు నిర్జీవంగా ప్రపంచాన్ని చూడడం మానేశాయి. మనస్సు శిథిలమైపోయింది. ఇన్నాళ్ళబట్టీ ఎదురుచూసిన ఆశాలత ముక్కలు ముక్కలయిపోయి నేలమీదపడి గాలిలోకి కొట్టుకుపోతూంది. తన జీవితమూ, చదువూ. మోహన్‌రావు ..నా కళ్ళముందు గిర్రున తిరిగాయి. ఏదో తెలియని కసి. కోపం హృదయాన ఒక్కసారి మండింది భగ్గున. తన గదిలోకివెళ్ళి పడకకుర్చీలోపడి భోరుభోరున ఏడ్చింది. ఆమె హృదయం! ఆమె చెవుల్లో .. అమ్మా! అమ్మా! అని అనాధబాలుర ఆక్రందనలు మారు మ్రోగాయి, తన బాలుపమూగి తననేదో అడుగుతున్నారు. రమ్మంటున్నారు. పిలుస్తున్నారు.

అంతే! వెంటనే లేచి ఇందిరాదేవి తన ప్రిన్సిపాల్ పదవికి రాజీనామా యిచ్చేసి, తన ఆస్తంతా తన కూతురు స్థాపించబోయే అనాధ శిశు శరణాలయానికి రాసేసింది. తన శిక్షాస్మృతిగా తనుకూడా తన శేషజీవితాన్ని గడపడానికి రమణాశ్రమానికి వెళ్ళిపోయింది ఆనాడే ఇందిరాదేవి. యవ్వనంలో తను చేసిన నేరానికి శిక్ష ఈ వృద్ధాప్యంలో అనుభవించవలసి వస్తూంది! ఈ శిక్షకి తను. తన కూతురు. సాగరు ముగ్గురూ ఆహుతి అయ్యారు.

★